

ถอดบทเรียนจากคดีมาบตาพุด: มุมมองนัก กฎหมายสิ่งแวดล้อม

ผศ. ดร. คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย

ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็น

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่มาบตาพุด: ก่อน เป็นคดี
2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี
3. ลักษณะและประเด็นการโต้แย้งระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี
4. มุมมองและบทเรียนจากคดีมาบตาพุด

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่มาบตาพุด: ก่อน เป็นคดี

1.1 ลักษณะและประวัติการใช้ประโยชน์ในพื้นที่มาบตาพุด

- มาบตาพุดในฐานะตำบลหนึ่งของจังหวัดระยอง
- มาบตาพุดในฐานะพื้นที่ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
- มาบตาพุดในฐานะสถานที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

สรุป จาก “ตำบลหนึ่ง”

สู่ “โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก”

สู่ “ที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด”

สู่ “โครงการขยายนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด”

ข้อสังเกต: มีลักษณะพิเศษในการใช้พื้นที่

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่มาบตาพุด: ก่อน เป็นคดี (ต่อ)

1.2 นโยบาย กฎหมาย และองค์กรเกี่ยวกับการใช้พื้นที่มาบตาพุดในลักษณะพิเศษ

- **พิเศษที่ 1** – การใช้พื้นที่เพื่อส่งเสริมการลงทุนตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน
- **พิเศษที่ 2** – การใช้พื้นที่เพื่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมตาม พ.ร.บ. นิคมอุตสาหกรรม
- **พิเศษที่ 3** – การใช้พื้นที่ภายใต้เงื่อนไขของ พ.ร.บ. ผังเมือง

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตา

พุด: หลัง เป็นคดี

2.1 ลักษณะการฟ้อง: ฟ้องเป็นคดีสิ่งแวดล้อมต่อศาลปกครอง

- เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีในฐานะผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้
- ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการก่อนฟ้องคดีแล้ว
- เป็นคดีประเภทหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องว่า ละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

2.2 ไม่ใช่การฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมและแตกต่างจากการฟ้องศาลยุติธรรม

- ศาลยุติธรรม: ข้อพิพาทระหว่าง “เอกชน” กับ “เอกชน”
ศาลปกครอง: ข้อพิพาทระหว่าง “เอกชน” กับ “รัฐ”

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตา

พุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

- ศาลยุติธรรม: ใช้ระบบกล่าวหา

(ศาลมีบทบาทจำกัดในเรื่องพยานหลักฐานเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง – เป็นหน้าที่ของคุณความ)

ศาลปกครอง: ใช้ระบบไต่สวน

(ศาลมีบทบาทมากกว่าในการค้นหาข้อเท็จจริง)

- ศาลยุติธรรม: เรียกคู่กรณีว่า “โจทก์” กับ “จำเลย”

ศาลปกครอง: เรียกคู่กรณีว่า “ผู้ฟ้องคดี” กับ “ผู้ถูกฟ้องคดี”

ข้อสังเกต: ศาลทั้งสองประเภทมีบทบาทในการตีความบทบัญญัติของกฎหมายตามวิธีปฏิบัติทั่วไป - เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.3 บทบาทและประสบการณ์ของศาลปกครองในการอำนวยความสะดวกด้าน สิ่งแวดล้อม

	ผู้ฟ้องคดี	ผู้ถูกฟ้องคดี
1. คดีโรงไฟฟ้าแม่เมาะ (1)	ชาวบ้าน 130 คน	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
2. คดีโรงไฟฟ้าแม่เมาะ (2)	ชาวบ้าน 318 คน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและพวก 11 ราย และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
3. คดีโคบอลท์ 60	ชาวบ้าน 12 คน	สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
4. คดีคลิตี้	ชาวบ้าน 22 คน	กรมควบคุมมลพิษ
5. คดีมาบตาพุด	ชาวบ้าน 27 คน	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.3 บทบาทและประสบการณ์ของศาลปกครองในการอำนวยความสะดวกด้านสิ่งแวดล้อม

	ข้อเท็จจริง	ข้อกฎหมาย
1. คดีโรงไฟฟ้าแม่เมาะ (1)	กรณีการปนเปื้อนมลพิษอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง	พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 96
2. คดีโรงไฟฟ้าแม่เมาะ (2)	กรณีการปนเปื้อนมลพิษอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง	พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 96 ; พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. 2510 มาตรา 57 และ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
3. คดีโคบอลท์ 60	กรณีการแพร่กระจายของสารกัมมันตรังสีโคบอลท์ 60 จังหวัดสมุทรปราการ	พ.ร.บ. พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 มาตรา 19
4. คดีคลิตี้	กรณีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ จังหวัดกาญจนบุรี	รัฐธรรมนูญ 2540 และ พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
5. คดีมาบตาพุด	กรณีการปนเปื้อนมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง	พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 59 และ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด

ข้อเท็จจริง: กรณีการปนเปื้อนมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง

ข้อกำหนด: กฎหมายสุขภาพ **กับ** กฎหมายสิ่งแวดล้อม

- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 สิทธิตามมาตรา 5, 10, 11
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.

2535

- พื้นที่พิเศษ **กับ** มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่สูงเป็นพิเศษ
- พื้นที่พิเศษ **กับ** มาตรการคุ้มครองที่เฉพาะเจาะจงและเข้มงวดเป็นพิเศษ
- พื้นที่พิเศษ **กับ** มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่สูงเป็นพิเศษ
- พื้นที่พิเศษ **กับ** การจัดทำแผนปฏิบัติการโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะ
และพิเศษ

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด

สถานะทางกฎหมายและบทบาทของคู่กรณี: ระหว่างชาวบ้าน กับ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

■ ผู้ฟ้องคดี: ชาวบ้านในชุมชนชาวมาบตาพุด 27 คน

1) อ้างสิทธิตามกฎหมายของประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2549 (ฉบับชั่วคราว) ฉบับพ.ศ. 2540 และ ฉบับพ.ศ. 2550

2) เคลื่อนไหวเพื่อพยายามแก้ปัญหามลพิษในเขตพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง

➢ ยื่นหนังสือต่อสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อขอใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

➢ ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด

สถานะทางกฎหมายและบทบาทของคู่กรณี: ระหว่างชาวบ้าน กับ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

■ ผู้ถูกฟ้องคดี: คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

1) ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในกรณีทั่วไปตามพ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

- คุณสมบัติ สัดส่วน และจำนวนของกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- คณะกรรมการผู้ชำนาญการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2) บทบาทของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดปัญหามลพิษในเขตพื้นที่มาบตาพุด

- ในการออกมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อกำหนดทิศทางการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆในเขตพื้นที่มาบตาพุด
- ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการในเรื่องต่างๆในเขตพื้นที่มาบตาพุด

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด

บทบาทของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการออกมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อกำหนดทิศทางการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆในเขตพื้นที่มาบตาพุด

- 1.มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 10/2548 วันที่ 19 กันยายน พ. ศ. 2548
- 2.มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 11/2548 (นัดพิเศษ) วันจันทร์ที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2548
- 3.มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2549 วันพฤหัสบดีที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549
- 4.มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2550 (นัดพิเศษ) วันพฤหัสบดีที่ 11 มกราคม 2550

บทบาทของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการในเรื่องต่างๆในเขตพื้นที่มาบตาพุด

- 1.การแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาความสัมพันธ์ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนกับปริมาณสารมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง
- 2.การแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษและกำหนดการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดระยอง
- 3.การแต่งตั้งคณะกรรมการพหุภาคีเพื่อกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. 2550 – 2554
- 4.การแต่งตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิคเพื่อกำกับดูแลและตรวจสอบการแก้ไขปัญหามลพิษของอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง

2. ข้อมูลพื้นฐานและประเด็นแวดล้อมเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด: หลัง เป็นคดี (ต่อ)

2.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีมาบตาพุด

ผลแห่งคดี: วินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่ประกาศเขตควบคุมมลพิษ และพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศพื้นที่มาบตาพุดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ

- วินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่ประกาศเขตควบคุมมลพิษ
- พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศพื้นที่มาบตาพุดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ
- ข้อพิจารณาในการอุทธรณ์และปฏิกริยาของฝ่ายต่าง ๆ ภายหลังกามีคำพิพากษา
 - ฝ่ายผู้ฟ้องคดี: เรียกร้องไม่ให้อุทธรณ์
 - ฝ่ายผู้ถูกฟ้องคดี: อุทธรณ์ประเด็นแรก (ละเลยต่อหน้าที่) และ
ไม่อุทธรณ์ในประเด็นหลัง (ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ)
 - สังคม: ความเห็นของเครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมประเทศไทยและองค์กรภาคี

3. ลักษณะและประเด็นการโต้แย้งระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี

3.1 ประเด็นโต้แย้งหลักระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี: ควรประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษหรือไม่

- เงื่อนไขของการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ: ปัญหามลพิษในพื้นที่ที่มีแนวโน้มร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพและเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือไม่
- พยานเอกสารและข้อมูลทางวิชาการที่ใช้สนับสนุนและหักล้าง: ประเด็นผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1) มลพิษทางอากาศ: ปริมาณสารพิษทางอากาศจากอุตสาหกรรมมีค่าสูงเกิน

มาตรฐาน

➢ กรณีสารอินทรีย์ระเหยง่าย หรือ VOCs

➢ กรณีก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์

2) มลพิษทางน้ำ: มีการปนเปื้อนโลหะหนักในแหล่งน้ำ

3) ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

3. ลักษณะและประเด็นการโต้แย้งระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี

3.1 ประเด็นโต้แย้งหลักระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี: ควรประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษหรือ

■ พยานเอกสารและข้อมูลทางวิชาการที่ใช้สนับสนุนและหักล้าง: ประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพ

- 1) ประชาชนในพื้นที่ได้รับสารก่อมะเร็ง
- 2) ประชาชนในพื้นที่ป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ

3.2 ประเด็นโต้แย้งต่อเนื่องจากประเด็นหลัก: ได้มีการละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าหรือไม่

■ การละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในเรื่องการประกาศเขตควบคุมมลพิษ

- การไม่ประกาศเขตควบคุมมลพิษเป็นการละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าหรือไม่
- ข้อมูลยังไม่ชัดเจนเพียงพอทำให้ไม่ต้องประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษหรือไม่
- การตั้งคณะกรรมการหรือการดำเนินการอย่างอื่นถือว่าการละเลยหรือไม่
- การประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตพื้นที่มาบตาพุดหรือไม่

3. ลักษณะและประเด็นการโต้แย้งระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี

3.2 ประเด็นโต้แย้งต่อเนื่องจากประเด็นหลัก: ได้มีการละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าหรือไม่

■ การละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในเรื่องอื่น

1. การละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในเรื่องการศึกษาการประเมินผลกระทบคุณภาพอากาศด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์และแนวทางการพิจารณาศักยภาพการรองรับมลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่มาบตาพุด

2. การละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในเรื่องการประกาศค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศโดยทั่วไปตามมาตรา 32 และการประกาศมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.

2535

3. ลักษณะและประเด็นการโต้แย้งระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ถูกฟ้องคดี

3.3 ประเด็นพิจารณาของศาลในคดีมาบตาพุด

■ ประเด็นโต้แย้งที่ปรากฏต่อศาลโดยคู่กรณี

- สรุปประเด็นหลักของผู้ฟ้องคดี: การไม่ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเป็นการละเลยปฏิบัติหน้าที่จึงขอศาลสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่
- สรุปประเด็นหลักของผู้ถูกฟ้องคดี: การไม่ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเป็นการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายปกครอง

■ ประเด็นที่ปรากฏต่อศาลเอง

- 1) ความจำเป็นในการระบุมลพิษสัมพันธ์ระหว่าง “ปัญหาสุขภาพ” กับ “ปัญหามลพิษ” เพื่อการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ
- 2) ข้อเท็จจริงที่เป็นสาเหตุสำคัญในการเลือกที่จะไม่ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ
- 3) ความเห็นของศาลต่อข้ออ้างที่ว่า “การตั้งคณะอนุกรรมการหรือการดำเนินการอย่างอื่น” เป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุดที่มีประสิทธิภาพมากกว่า “การประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ”
- 4) การประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเป็น “ดุลยพินิจ” หรือ “หน้าที่” ของผู้ถูกฟ้องคดี
- 5) ความชัดเจนและเพียงพอของข้อมูลที่เป็นเงื่อนไขการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ: ข้อมูลสนับสนุนว่าปัญหามลพิษในพื้นที่มีแนวโน้มร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพและเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4. มุมมองและบทเรียนจากคดีมาบตาพุด

4.1 ข้อสังเกตและบทวิเคราะห์ทางวิชาการจากมุมมองนักกฎหมายสิ่งแวดล้อม

- การประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 เป็น “ดุลยพินิจ” หรือ “หน้าที่” ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
 - ข้อจำกัดการใช้อำนาจของฝ่ายปกครอง
 - ขั้นตอนการใช้กฎหมายของฝ่ายปกครอง
 - อำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครอง (Administrative Discretionary Power)
 - ที่มาและความหมายของอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครอง
 - ประเภทของอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครอง

4. มุมมองและบทเรียนจากคดีมาบตาพุด

4.1 ข้อสังเกตและบทวิเคราะห์ทางวิชาการจากมุมมองนักกฎหมายสิ่งแวดล้อม

- บทบาทของฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการในการรักษาดุลยภาพระหว่าง “การพัฒนาเศรษฐกิจ” กับ “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ภายใต้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)
 - หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power)
 - หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)
 - หน้าที่ของรัฐในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - บทบาทของฝ่ายตุลาการในการอำนวยความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice)

4. มุมมองและบทเรียนจากคดีมาบตาพุด

4.1 ข้อสังเกตและบทวิเคราะห์ทางวิชาการจากมุมมองนักกฎหมายสิ่งแวดล้อม

■ ความสัมพันธ์แบบสองด้านของเหรียญระหว่าง “ประเด็นสุขภาพ” กับ “ประเด็นมลพิษและสิ่งแวดล้อม”

- “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (Right to Good Environment)” ในฐานะสิทธิที่เกี่ยวพัน “สิทธิในสุขภาพ (Right to Good Health)” และ “สิทธิในชีวิต (Right to Life)”
- เปรียบเทียบกฎหมายสองฉบับในการสนับสนุน “สุขภาพที่ดีในสิ่งแวดล้อมที่ดี”: พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- ความชื่นชมที่นักกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีต่อพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

4. มุมมองและบทเรียนจากคดีมาบตาพุด

4.2 ถอดบทเรียนจากคดีมาบตาพุด

- องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่พึงประสงค์
- ประเด็นจากคดีมาบตาพุดที่ได้นำเสนอไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
 - ประเด็นสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิเชิงกระบวนการ
 - ประเด็นแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับชาติ และระดับจังหวัด
 - ประเด็นการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ
 - ประเด็นอื่น ๆ ที่มีการแก้ไข
- ข้อพิจารณาในอนาคตเกี่ยวกับการเขียนเรื่อง “สิทธิในสิ่งแวดล้อม” และ “สิทธิในสุขภาพ” ไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ

Q & A

Thank you

ksribuaiam@yahoo.com